

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Ad Mentem Præcipuorum Theologorum & Canonistarum, insertis suo loco
Propositionibus à S. Sede Apostolica novissimè damnatis concinnata. Et
Per Casus Practicos exposita

Complectens LXXV. Casus Materiam de Conscientia, Legibus, Peccatis,
Fide, Spe, Charitate, Jure, Justitia, Restitutione, Contractibus, Judiciis &
Religione &c.

Jansen, Leonhard

Coloniæ Agrippinæ, 1744

Casus LX. De Contractu societatis, Assecuratione, Fide-jussione, Pignore,
Hypotheca.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39867

teneatur orare quinquies Pater & Ave , audire vel legere Missam pro defunctis , juxta *Lopez.* est mortale, consentit *Lug. num. 5.* Si alter exponat aliquid temporale , v. g. stipendium solitum vel etiam plus , alter verò Missam , quia putat tunc esse periculum simoniæ ; sed id melius negant *Rodrig. Steph. Dian. r. 41.* apud *La Croix num. 1096.* Nam non ideo res spiritualis æquiparatur temporali , sicut non æquiparatur si Missa legatur pro stipendio , sed offertur executio spiritualis loco temporalis alioquin tradendæ.

C A S U S L X.

De Contractu societatis, Affecuatione, Fide-jussione, Pignore, Hypotheca.

Nenius dat Cajo suas pecunias pro communi lucro ad negotiationem , affecurato capitali , item vaccas cum obligatione de qualibet annuò dandi vitulum servato numero integro. 1. Solutâ societate negotiator ob impensam frustra operam aliquid de sorte retinet. 2. Fide-jubet , erga pretium , etsi non sit periculum , exposit creditori aliquid offert , ut se à fide-jussione liberet 3. 4. Antè sententiam solverè renuit , eò quòd plures , inter quos mulier, Prælatus, Religiosus, &c. fide-jusserint , & debitor impetrârit prorogationem , vel sua bona dilapidare incipiat. 5. Merces Caji affecurat , quas ex privatis litteris jam novit esse extra periculum. 6. 7. Affecurat mille , cum ipse tantum habeat 500. 8. Pignora & hypothecas alienat,

alienat, aliis oppignorat. 9. 10. Et quia debitor est in mora solvendi, pignus vendit, vel sibi emit, etsi id non facere promiserit. 11. Fructus pignoris percipit, & pignus habet à Pralato absque consensu Capituli. 12. Pro Resol.

QUÆR. I. Quid sit societas, & quæ ad eam conditiones requirantur?

R. Societas est contractus, quo aliquid ad negotiationem & commune lucrum conferunt rem ad lucrandum idoneam, v. g. pecuniam, mercem, operam, animalia, &c. hic contractus est justus & licitus, dummodò adsint sequentes conditiones:

1. Ut negotiatio, ad quam societas instituitur, sit honesta.

2. Ut communia sint lucra, damna & expensæ pro bono societatis factæ, ita tamen, ut plus lucri percipiat, qui plus pecuniæ vel operæ contulerit.

3. Ut res vel capitale collatum maneat sub dominio & periculo conferentis, ita ut, si casu & sine alterius culpa pereat, pereat conferenti, & in hoc præcipue societas distinguitur à mutuo, in quo res mutuata transit in dominium mutuatarii, cui proinde etiam res perit, *S. Th. 2. 2. q. 78. a. 2. ad 5.* Possunt tamen societati contractus affecurationis & similes adjungi, v. g. do 100. florenos ad negotiationem, ex qua sperare possum circiter 200. in lucrum, ut mihi capitale affecures, remitto tibi spem lucri in 100. ut iterum affecures certum lucrum, v. g. 5. in 100. denuò remitto 50. hæc affecuratio non est usuraria, sed justa, dummodò verè societatem exerceas, & dominium penes te remaneat, atterque non suo tantum, sed & tuo nomine ne-

gouietur negotiatione lucratiuâ , aliàs enimerit verum mutuum & usura palliata ; quò autem majores fructus ex negotiatione sperantur , pericula verò & expensæ sunt minora , eò plus lucri , v. g. 7. vel etiam 8. in 100. peti possunt. Econtrà si fructus negotiationis sit tenuis, expensæ autem & pericula graviora , minus , v. g. tantum duo vel tria in 100 peti debent, juxta æstimationem prudentum. *Nav. Laym. hic c. 20. num. 2.* Hinc patet , licitum posse esse contractum , quo rustico ad pascua do 10. v. g. vaccas eà conditione, ut numerum integrum seruet , & de qualibet vacca annuò det vitulum , ipse verò lac & stercorationes sibi retineat. Idem est de grege ovium vel gallinarum , dummodo rustico expensæ, industriæ & pericula per lac vaccarum, aut lanam ovium ad æqualitatem compensentur.

2. 4. Si societas finiatur , cuiuslibet sua fors est reddenda , etiamsi nullum adsit lucrum , nec propterea , qui suam operam contulit , & quasi gratis perdidit , de sociorum sorte aliquid retinere poterit ; quia , si pecunia periisset , periisset suo domino : ergo similiter opera sua domino perit. Nec obstat , quòd opera fortè plus valeat , quàm usus pecuniæ , nam tunc quidem operam collocanti plus lucri debebatur , non tamen aliquid de sorte sociorum. Econtrà si pecunia ab altero collata plus valeat , quàm tua opera , plus quidem ex lucro peti potest , à te tamen nihil præter operam , quam contulisti , ita fere *Laym. c. 20. Tamb. l. 9. t. 8. Spor. t. 6. c. 6. à num. 50. Lug. d. 30. La Croix à nu. 1097. Viva. op. 4 q. 3. a. 3.*

QUÆR. II. Quid circa Fidejussionem ?

R. Se.

3.
Re. Sequent. 1. Fide-jussio est contractus, quo aliquis suscipit in se alienum debitum solvendum in defectu principalis; dico, in defectu principalis, quia fide-jussor regulariter conveniri non potest, nisi excusso prius principali constet, eum non esse solvendo; dico regulariter, nam si principalis notoriè non sit solvendo, aut ejus excussio ob absentiam, vel aliam causam esset impossibilis, tunc fide-jussor primò excuti posset, *Mysing. cent. 2. observ. 15. Eng. l. 3. c. 22. num. 9.* Hæc obligatio etiam transit ad hæredes, *l. 24. C. de fidej*

2. Si fide-jussor solverit pro principali, tenetur hic ei solutum refundere unà cum expensis vel damnis, si quæ passus est ex mora vel culpa debitoris principalis.

4.
3. Fide-jussor potest aliquid accipere pro fide-jussione, uti certum est, si adsit periculum vel molestia; si verò absit omne periculum, adhuc modicum quid accipi posse arbitrio prudentis docet *Sotus, Azor* aliique apud *P. Nav. l. 3. c. 2. num. 247. Spor. num. 82. La Croix nu. 890.* quia ejusmodi obligationem in se suscipere, est de se pretio æstimabile, sicut obligatio mutuandi in futuro, ut habet communis, & obligatio ad solvendum in defectu alterius est reverà obligatio ad dandum virtualiter mutuum in futuro: ergo similiter creditor aliquid accipere potest, ut fide-jussorem à sua obligatione liberet, *Molin. Sà Rebell. Dicast. l. 2. t. 16 d. 1. num. 28.*

4. Fide-jussor ad plus non obligatur, quàm principalis, & cessante obligatione principalis cessat obligatio fide-jussoris, quæ solum accessoria est; hoc tamen non obstante posset fide-jussor

for alio titulo se magis obligare , quàm obligatus fuerit principalis, v.g. addendo juramentum , vel constituendo hypothecam , &c.

5. 5. Fide-jussor in defectu principalis tenetur etiam solvere ante sententiam judicis ; nam ipsum jus naturæ in conscientia obligat ad fidem interpositam & acceptatam servandam , *P. Nav. Dicast. num. 17.* Oppositum tamen etiam est probabile, quia in ejusmodi contractibus quilibet se intendit obligare juxta usum receptum & communem ; sed communis usus videtur invaluisse, ut fide-jussor non solvat nisi sententiatus à judice: ergo. Igitur attendenda est locorum consuetudo.

6. Si plures pro eodem debito fide-jusserint , singuli tenentur in solidum, ita ut etiam unus , si ceteri non sint solvendo , excuti possit ; si omnes sint solvendo, quilibet contra creditorem excipere potest, ne solus conveniatur ; si unus solus fuisset coactus solvere à creditore , potest petere jus agendi contra alios , ut & ipsi suam partem contribuant , . 2. *si plures Instit. de fidej. Reiffenst. l. 3. tit. 22. n. 48.*

7. Si fide-jusseris ad certum tempus , ad annum vel munitas , & principalis impetret temporis prorogationem , liber es à fide-jussione, secus si fide-jusseris indefinite , *Gometz. Azor. Dicast. num. 14.* Si debitor bona sua dilapidare incipiat , fide-jussor à judice liberationem petere poterit. *Reiffenst. n. 67.*

8. Mulier non obligatur ex fide-jussione nequidem in conscientia, nisi instrumentum publicum intervenerit , imò & tunc se tueri posset exceptione S. C. Vellej. *Hannol. Eng. num. 7.* Nisi fide-jusserit in suam utilitatem, vel juramento

confirmaverit fide-jussionem, &c. Fide-jussio Religiosi vel etiam Prælati sine consensu Capituli de bonis Ecclesiæ facta non obligat Ecclesiam, c. 4. de fidej. privatque Prælatum ipso jure administratione tam temporalium, quàm spiritualium, c. 2. de solut.

QUÆR. III. Quid sit affecuratio, & quæ conditiones ad eam requirantur?

R. Affecuratio est contractus, quò quis gratis vel erga pretium suscipit in se periculum rei alienæ obligando se ad ejus compensationem, si pereat; v. g. si dederis mihi 1000. affecuro, quòd merces tuæ salvæ sint adventuræ, et, si perierint, earum valorem tibi reddam. Distinguitur affecuratio à fide-jussione, quòd hæc solùm in debitis locum habeat, obligetque tantùm accessoriè seu in defectu principalis; affecuratio autem est obligatio principalis; hinc si non nudè fide-jussisti, sed simul affecurasti, quòd v. g. Cajus debitum soluturus sit, tu teneberis, etiamsi Cajus per impotentiam, aut aliter à debito excusetur. Contractus affecurationis est omninò justus, dummodo adsint sequentia.

1. Æqualitas inter pretium & periculum rei affecurandæ; hinc si per privatas litteras certò scias nullum adesse periculum, eò quòd merces jam sint in tuto, aut viæ à latronibus, piratis hostibus, &c. sint liberæ, nec affecurare, minùs aliquid exigere potes, *Salon. Azor. Dicast. num. 78. cont. Less.* Ratio est, solus titulus aliquid exigendi est periculum rei alienæ, quod affecurator in se suscipit; si ergo nullum est periculum, nihil justè exigere potest.

2. Affecurator debet admoneri de periculis,

T t

nisi

R. D. Jansen Theol. Moral. Tom. 1.

nisi illa jam nota sint, ut his consideratis delibere, an velit, an non velit assecurare, quò majus est periculum, eò plus assecurans petere poterit.

3. Si res jam certò sciatur periisse, non poterit assecurari, quia assecuratio verè est contractus sortis, in quo debet esse utrimque periculum perdendi, & lucrandi, quod cessat, si rem jam certò constet periisse.
3. 4. Assecurator debet tantum habere in re vel in spe, ut totam rem assecuratam casu, quo pereat, solvere possit, quia in hoc consistit substantia hujus contractus; si res assecurata valet 1000. & assecurator habeat tantum 500. *Bannes, Salon. Spor. num. 98.* dicunt totum contractum esse invalidum, & assecurantem nequidem medium pretium retinere posse, eò quòd sit dolus quòd ad substantiam contractus, sed verius est, quòd tantum sit deceptio quòd ad medietatem substantiæ; adeoque sicut ipse assecurans, si merces periissent, debuisset solvere 500. quos habet, sic & medium pretium retinere poterit. *Prob. à pari, si in ludo certem pro 10. non habeam autem nisi 5. si lucrer 10 quinque tantum restituere teneor, quia quòd ad alia quinque ludus erat justus & par periculum perdendi & lucrandi, *Rebell. l. 16 q. un. n. 11.**

QUÆR. IV. Quid sit pignus & hypotheca, & qui eorum effectus?

9. & Pignus vel hypotheca est contractus, quo res alicui traditur vel obligatur in securitatem debiti; si res illa est mobilis, propriè vocatur pignus, si immobilis, hypotheca; duplex autem est hypotheca, particularis una, quâ certa aliqua res obligatur, altera generalis, quâ omnia

nia

nia bona tam præsentia quàm futura obligantur. Item pignus aliud vocatur conventionale, quod partium consensu, aliud prætorium, quod à iudice, aliud tacitum seu legitimum, quod à Legibus constituitur, sic pupillus & minorennis tacitam habent hypothecam in omnia bona tutorum & curatorum pro debita administratione, item uxor pro affecuratione dotis in omnia bona mariti, &c. Effectus pignoris & hypothecæ sunt lequentes:

1. Creditor hypothecarius præfertur non hypothecariis: si plures hypothecam habeant, præferendus est ille, qui habet privilegiatam, qualem in bona mariti ratione dotis habet uxor; si nullus habet privilegiatam, præfertur, qui prior est tempore, ut dixi *Cas. 46. à n. 4.* IO.

2. Res oppignorata, quamvis à domino alienetur, manet sub pignore; si deterioretur vel ex parte destruat, v. g. domus exuritur, id, quod remanet, nempe solum vel fundus, rationem pignoris retinet.

3. Res eadem oppignorari potest pro debitis pluribus, dummodo iis solvendis sufficiat, imò rem tibi oppignoratam alteri pro simili debito oppignorare potes; hoc enim aliud non est, quàm ius tuum cedere alteri, quod licitum est, *l. 1. C. si pignus.*

4. Si debitor elapso termino semel monitus intra biennium non solvat, potest pignus vendi; quod tamen superat debitum, debitori reddendum est; si pactus es non distrahere pignus, adhuc distrahere poteris, sed biennio & trinâ interpellatione opus erit, *l. 4. ff. de pign. act.* Ratio est, quod potestas distrahendi pignus sit de natura pignoris; quomodo enim per pignus af- I R.

securaretur debitum, si altero solvere nolente pignus distrahi non posset? Si ipse creditor pignus emat vel distrahat contra LL. distractio est irrita, l. 4. C. si vendito. Reiffenst. à num. 76. quamvis Spor. à num. 119. dicat, ejusmodi Juris subtilitatibus opus non esse in foro conscientiae, sed rem etiam ante elapsum biennium monito debitore justo pretio vendi posse.

5. Periculum, expensæ & fructus pignoris pertinent ad ejus dominum; si accipis rem oppignoratam cum jure percipiendi ejus fructus, hic contractus vocatur antichrifeos; & quamvis à Jure civili toleretur, reprobatur tamen à Jure Canonico tanquam usurarius; possunt equidem adesse tituli excusantes, ut si verè intendas emere fructus illos in censum annum, & illi non excedant pensionem aliàs debitam; aut si rem oppignoratam emas cum pacto retrovendendi, tunc enim sicut fis dominus rei, ita & fructuum, quo causa periculum & expensæ rei ad te pertinebunt, &c. 6. Prælati non possunt bona Ecclesiæ alienari prohibita specialiter hypothecare absque consensu Capituli; possunt tamen generaliter non in utilitatem propriam, sed Ecclesiæ, & ejusmodi debita tenetur ejus successor solvere, ut patet ex c. 3. de pign. Covarr.

Pyrr. l. 3. tit. 31. n. 17.

Reiffenst. à n.

34.

* * * * *
* * * * *
* * * * *
* * * * *

CASUS